

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները ԱՄՆԵՆ ՏԵՂ. 5 ԿՕՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը:
Մեք հասցեն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“
Сергеевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak“
Խմբագրատան տէլէֆոն № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2
(բացի կիրակի և տոն օրերէն):
Յայտարարութիւնը ընդունվում է առանձին լիզով:
Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իրաւաբանները առաւօտեան 20 կողմէ:
Տպարանի տէլէֆոն № 67.

ՄԵՆԱԿ

Մարտի 1-ից մինչեւ տարվայ վերջը 9 թուրի:

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցեն՝ ТИФЛИСЪ, Редакция „МШАКЪ“.
TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK“.
Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բա-
ցառապէս ընդունվում են՝ Մոսկովայում՝ Центральная Контора Объявлений Торгов. Дома
Л. и Э. Метель и К-о, Мясницкая, д. Ситова, և նրա բաժանմունքներում՝ Պետերբուրգ-
ում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Place de Bourse.
ԱՄԱՌԻԿ ԲԱՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆ
„ԿՕՄԵՏԱ“ ԸՆԿ. ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐ-
ԾԱՐԱՆԻ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ.

Հէնց նոր վաճառքի են հանված պատողների կողմից ուղարկված ամսական
մեր պատկերները „ԵՄԱԽԱ“ և „ԵԽԻՍ“ անունով: Շարունակ վիճակում է
սկսանալ լինել հանրամատչելի փառանք, որ որեւէ արդիւնք, որը կարողացել է
աշխույթիւնը, „ԿՕՄԵՏԱ“ ԸՆԿ. Վարչութիւնը խորին կերպով
ընդունում է յարգելի ապագաներին՝ հէնց վերջիններս օգտի տե-
սակէտից՝ Լեւոնտիւնի արդիւնքներով իրենց գնելու ժամանակ
ԱՄԱՌԻԿ ԲԱՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
„ԿՕՄԵՏԱ“ ԸՆԿ. և կառավարութեան կողմից հա-
տատված **ՖԱՐԿԻՎԱՅԻՆ ՄԱՐԿԱՅԻ ՎՐԱ**
(«Գիւստաւ» և «Կիւստաւ»)
(հ.կ.) առ. 215. 2-1

Куринско-Каспийское Акционерное Пароходное Общество
УЧРЕЖД. 1904.
ԿՈՒՐԵՆԿԱՍԻՅԱՆ ԲԱՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ալկցիօնեքով և ԵՄԱՌԻԿ ԲԱՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
Հիմնված 1904 թ.
Ընդունում է և ապագայում է մնալով պայմաններով ապրանքներ Վոլգայի և Կաս-
պիական ծովի ջրերում տարվա ընթացքում և նորից մուտքագրում են հաշ-
վարները Կուրիական Բայանարարութեան Կառավարութեան հետ: Բայան-
արութեան գործառնական գործունէութեան և հիմնարկութեան փողոցի վրա, Վարչական տանը, № 18. Հեռա-
խոս № 11. Գրասենյակը բաց է առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 3-ը:
(հ. կ. և.) առ. 217. 3-1

ԺՈՂՈՐԴԱՅԻՆ ՏՈՒՆ
ԶՈՒՆԱԼՈՒԹՅԱՆ ԱՆՈՒՆ:
ԺՈՂՈՐԴԱՅԻՆ ԵՆԴԱՅՈՒՆՈՒՄՆ. ԿԵՆՏՐԱԼԿՈՄԻՏԵ
ՀԱՅԿԱՆ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
Հիմնված 1904 թ.
Հիմնարկութիւնը, մարտի 10-ին
Հայոց Դրամ. Ընկ. Թատերասերների խումբը
Մասնակցութեամբ ՏԻՖ. ՎԱՐՉԱԼՈՒՄԻ
կը ներկայացնէ
ԽԱՆՈՒՄ
Կողմից 3 գործ, հեղ. Ա. Յաղարկի, թարգմ. Ա. Մանգրիսի
Մասնակցում են. ա. Վարչութիւնը, օր. օր.
Թատերասերներ, Մանգրիսի, օր. օր. Գրի-
գորիան, Կուրիական, Յովհաննիսյան, Պողո-
սեան, Սարգսի, Տէր-Յովհաննիսյան և Գի-
րուսեան:
Բեմի վրա դրամով են ներկայացնում Սիկիւրի և Երեմիական ժամը 8-ին:
Տեղերի գինը 5-ից մինչև 50 կօպ:
Հերթապահ կարգադրութիւնը
Կասպիական և Մոսկովայի
Ա.Յ.Պ. Պատրաստվում է Սերիկ. Յիւսա-
պեան և Վարչութիւնը ապրանքներ:
215. 1-1

ԱՆՅԵՏԱԶԳԵԼԻ ՊԱՇԱՆԶ
Վերջին շաբաթների ընթացքում
մենք տարբեր ունեցանք անմիջական
չիւղանք ունենալ տեղական ինքնա-
կարութեան կամ գեղատոյնների գոր-
ծունէութեան հետ և կրկին ու կրկին
համոզվեցինք, թէ որքան խոշոր ու
հիմնական տեղական ինքնակարու-
թեան ազդեցութիւնը իրական կենքի
վրա Ռուսաստանում:
Մոսկովայի համագումարը ամենանոս-
տապեցնող մէկը էր մեր առաջին:
Համագումարում պարզվեց, թէ որ-
պէս մեծ ծրարութիւն է սկսել իրա-
գործել գեղատոյն պետութեան գնա-
զան մասերում:
Ժողովրդի բարօրութիւնը ապահո-
վելու և բարձրացնելու նպատակով
գեղատոյն ձեռնարկել է բազմաթիւ
միջոցներ:
Դրոյնքներ, բուժարաններ, կրեդի-
տային հիմնարկութիւններ, հաղորդակ-
ցութեան դիւրութիւններ և այլ բոլոր-
քի հետ միասին գիւղատնտեսական
բարեօրոշման մի շարք ձեռնարկու-
թիւններ:

Եւ համագումարը, ոգեւորված՝ ստա-
ցած արդիւնքներից, հանգէս բերեց
որոշումներ զեմատոյնների գործունէու-
թիւնը աւելի ևս ընդարձակելու՝ իրա-
կանութեան մէջ:
Ժիշք է, գեղատոյնի հիմնարկու-
թիւնները ամեն տեղ էլ միատեղակ
եղանք չեն ցուց տուել կուլտուրական
գործունէութեան ապագայում և կան
դեռ ևս թմրած ու ջնած անկիւններ
պետութեան գնազան տեղերում, բայց
այնտեղ, ուր մարդիկ ընդունակ են ե-
ղել գործելու և ցանկացել են իսկա-
պէս գործել, գեղատոյնները հասել են
արդիւնքաւոր հետադարձների:
Վերջէք Սոսկոլայի, Եսթրալայի,
Խարկովի, Սարատովի, Վեստոյայի և
շատ ուրիշ նահանգներ: Եւ տեսե՛ք, թէ
ինչպիսի գեղեցիկ զեղակարական կուլ-
տուրական գործունէութիւն տեղի ունի
այնտեղ: Մի քանիստ հրաւիրված են
ոչ միայն նահանգական, այլ և բաւա-
րական և նոյնիսկ գաւառամասական
ազդեցումներ և իրագործված են մի
շարք ձեռնարկութիւններ՝ օրինակելի
ստեղծութիւններ, գործիքներ և սեր-
մերի պահեստներ, դասընթացներ,
կրթարաններ, արհեստանոցներ, կօպե-
րատիվ հիմնարկութիւններ և այլն:
Տեղական ինքնակարութեան հիմնար-
կութիւնների բարեմասնութիւններից
մէկն էլ այն է, որ նրանք կարողա-
նում են գործի հրաւիրել տեղական
կուլտուրական ոյժերը և յանձնել լուրջ
զեղակարական գործերը իրանց ցան-
կացած ձեռնհաս անձերին և այդպի-
սով ազատվում են այն պաշտօնանե-
րից, որոնք անպէ՛տ են արդիւնա-
բար գործունէութեան համար:
Ամեն մի քայլ մեր Անդրկովկասի
հասարակական-կուլտուրական կենա-
րում մեզ յիշեցնում է տեղական ինք-
նակարութեան կամ գեղատոյնի բացա-
կայութեան մասին: Ամեն օր մենք
համոզվում ենք, թէ որքան մեծ փառ-
հանք է կրում մեր ազգայնակութիւնը
այն հանգամանքից, որ նա հնարաւո-
րութիւն չունի տեղ գտնաւորել իր գոր-
ծերին, մշակելու և գործադրելու իր
առաջարկութեանը նպաստող ծրա-

գործերը, թէ տեղական միջոցներով
և թէ արտական ընդհանուր միջոցների
աջակցութեամբ:
Այլ ևս անկարելի է դարձնել տե-
ղական ինքնակարութեան հիմնարկու-
թիւնների ուղեցնելը: Կենքի պա-
հանջը նրան առաջ է մղում իբրեւ ան-
յետաձգելի հերթական մի գործ, որը
պէ՛տք է կարելին չափ շուտ իրակա-
նանայ կենքի մէջ:
Ա. Գալանթաւ

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
8 մարտի

Պետերբուրգ.—Արտաքին գործերի մի-
նիստի հիւանդութեան ժամանակ մի-
նիստութեան կառավարութիւնը յան-
ձնվեց մինիստրի օգնական Ներսիս-
յանին:
Ինչպէս մինիստրի առողջութեան
մասին տարբեր 37,6, զարկերակը
100. Սրտի գործունէութիւնը բաւա-
րար է:

Պետերբուրգ.—Չինորական մինիստ-
րը Դուստայի գաղտնի օրինագիծ
հերկայացրեց 1911 թ. նորակազմ զին-
ւորացուների թիւը աւելացնելու մա-
սին:

Լիսաբոն.—Բանկորները գործադու-
լութեան իբրեւ ըողոք Սեուրա-
լի կառավարի գէպերի դէմ: Մի-
քանի տեղերում էլ զեմարդարները են-
թարկվեցին յարձակման: Փողոցում
գործաթիւնները շրջապատեցին չեղքի
գործերի մինիստրի աւտոմօբիլը: Հա-
տարակութիւնը հակառակ է գործա-
թիւններին և այլ մտքով էլ ցույց տա-
րեց փողոցում: Հանրապետական գնդի
պահակ-զինւորները շրջապատում են
քաղաքում և ստիպում են գործադու-
լութեանը ցրել: Կատարվեցին բազ-
մաթիւ ձեռքադրութիւններ: Երեկո-
յան լրագիրներից ոչ մէկը լոյս չը
տեսաւ: Երեկոյան հանգիստ է: Սո-
տաւազից ելած մի քանի զինւորների
կայանաւորները, կասկածելով, որ նրանք
մտադրել են գործել միասին գործա-
դուլութեան հետ: Լամէզայում ձեռ-
քաղվել են մի քանի մարդիկ, որոնք
փորձելու են եղել զորքի 9-րդ գնդին
չը հազանովել հանդապետութեանը:

Ընդհանուր գործադուլ յայտարարե-
լու փորձը չաշտովեց: Փաղաքում հան-
գիստ է: Գործադուլ են արել միայն
հաւերի բեռնակիր բանւորները: Լա-
մէզայում ձեռքադրվածների մէջն է
Կոմիտայի Կիւլիսին:

Պարիզ.—Պալատը 491 ձայնով ընդ-
գէմ 37-ի ընդունեց երկաթուղային
ծառայողների կենսաթոշակների օրի-
նագիծը: Բէյնակը առաջարկեց ապա-
հովազութեան ծախքերի մի մասը, ու-
րոնք տրվում են երկաթուղային ընկե-
րութիւնների միջոցներից, գնել կառա-
վարութեան վրա: Առաջարկութիւնը
մերժվեց 309 ձայնով ընդգէմ 142-ի:
Մոսկովայի գործերի սենատի մասնա-
ժողովը լրագործութեան տուեց կառա-
վարութեան սկսել երկու զբաղմունքների
կառուցումը, համաձայն պալատի որո-
շումների:

Մարիլ.—Պալատը Կարլիստ պատ-
գամաւորը իրաւաւորում ուղղեց ի-
տալական թագաւորին Սալոյի գնդի
գնդապետ նշանակելու առթիւ, զոր-
հանով, որ այդ նշանակումը ներկայ
բաղկին վերադարձնում է սպանական
կաթոլիկների զգացմունքներին: Մինիս-
տր-նախագահը, պաշտպանելով նշա-
նակելը, յայտնեց, որ սպանական կառա-
վարութիւնը ճանաչում է Իտալիայում
միայն մի հրամայողի, այսինքն.—Վիկտոր
Էմանուէլ թագաւորին: Մինիստր-նա-
խագահի ճառը ծածկվեց մեծամասնու-
թեան երկար ծափահարութիւններով:

Լոնդոն.—Համայնքների պալատը ըն-
դունեց ծովային վարչութեան բիւջէն:
Նախատեսվել է թիւը նախատեսված է
134,000 մարդ: Վիճարկութիւնները
վերջնականացնելու Մակլէնայ յայտ-
նեց, որ ամեն հնարաւոր միջոց ձեռք
է առնված աւելորդական ծախսարհե-
րի պարտաւորութեան համար:

Տոկիո.—Նախագահի թագաւորութեան
համար

հանգէններին Անգլիա է ուղարկում
«Կուրմա» և «Տոնա» զբոսաշատ յա-
ծանաւոր: Երկուսն էլ կառուցվել են
Եսթրալայում: Պրինց Պուշկին մեկ-
նում է Անգլիա եսթրալայի մարդա-
սար շոգենաւով:

Բրիստոլ.—Պատգամաւորների պա-
լատը Սոցիալիստ Վանդերվելդէն առա-
ջարկեց դիմել իտալական պալատին
ողջնով: Աշակղումները և մինիս-
տր-նախագահը առաջարկեցին, ըստ ու-
րում վերջինը առաջ, որ կառավարու-
թիւնը ձեռնպահ կը մնայ շնորհաւորա-
կան հետադիւր ուղարկելու: Բուն վի-
ճարանութիւններից յետոյ Վանդերվել-
դի առաջարկութիւնը ընդունվեց:

Բուդապէս.—Անկախների կուսակ-
ցութեան անգամ Գոլոյի առաջարկու-
թեանը պատգամաւորների պալատը
վճռեց դիմել իտալական պալատին
շնորհաւորական հետադիւր:
Կաթոլիկ ժողովրդական կուսակցու-
թիւնը յայտնեց, որ չէ կարող մաս-
նակցել հետադիւր:

Տանկեր.—Իերեր գործիւնը Ֆէյի
շրջակայքում լաւացում է: Բէյնակը ցե-
ղերի միջև կայացաւ համաձայնութիւն:
Ֆէյում սպանում են շերտաղ աղի
հերկայացուցիչներին, որոնք ներում
են ինքներու: Սոսկիանի Մասկաւար-
շաւերուց հրաժարվելու բացատրում է
յուր անձններով: Բերբերները հազա-
նակութիւն են յայտնում և ինքներու
են սոսկիանից ընդունել իրանը: Մու-
լայ-Հաֆիդը համաձայնեց:

(Լրագիրներից)
Մարոկկոյի գործերի առիթով Մու-
լայ-Հաֆիդը «Matin»-ի թղթակցին
յայտնեց, որ գործիւնը չափազանց
լուրջ է: Երբեք ապստամբութիւնը այն-
պիսի լայն չափեր ընդունած չէ: Պը-
րանիական կառավարութիւնը շարու-
հակ օժանդակ զօրք է ուղարկում
Մարոկկո: Իերմանիան այդ առիթով ոչ
մի յայտարարութիւն անել չուզեց:

Բերլին.—Արտաքին գործերի մինիստ-
րութեանը մօտ մի անձն վտանգե-
րեց «P. Ost.»-ի թղթակցին, որ Գեր-
մանիան եռանդով նպաստում է ուսա-
չիական միջադէպի հարթման, յուսա-
լով ապացուցել ուսա հասարակութեան,
որ ինքն անկողմնապահ է և անկեղծ-
բէն ցանկանում է մերձեցալ Ռուսաս-
տանին: Պատերազմը կը խորտակէ
գիւղամատիայի ծրագրերը, որ յոյս
ունի Ռուսաստանի օգնութեամբ իրա-
կանացի համաձայնութեան գաղա-
փարը, ապրանքի խաղաղութիւնը եւ-
րօպայում և ձեռք բերել համաձայնու-
թիւն Մերձուր և Հեռուոր Արեւելի
վիճելի հարցերի վերաբերութեամբ:

Պետական Դուստայում, պատգամա-
ւորներ Ջամբուօլիսին և Սերգեյովին
նիստերից արտաքսեցուց յետոյ, դադա-
րի միջոցին աշակողմանները և նա-
ցիօնալիստները միացեալ խորհրդակ-
ցութիւն կայացրին և մտադրվեցին
միահամուռ ընդդէմ ներկայացնել հա-
խազած Դուստայի գործիւնները դէմ:
Այդ մասին տեղեկացաւ ինքը Դուս-
տայ և, ինչպէս հաղորդում են, յայտ-
նեց նացիօնալիստների լիզերներին, որ
եթէ նրանք կը մասնակցեն աշակող-
մանների բողոքին, այդ դէպքում
նա հրաժարական կը տայ:

Այդ պատճառով նացիօնալիստները
այլ ևս չը մասնակցեցին աշակողման-
ների որոշմանը:

Հոմոնում մամուլը ոգևորութեամբ
է ընդունում Աւստրիայի և Եվրոպայի
մերձեցման տեղեկութիւնը: Լրագիր-
ները շեշտում են, որ Եվրոպայի, ի-
տալական սահմանագլխին ազդեցիկ
պատրաստութիւններ տեսնելու հետ
միասին իրագործում է նաև դէպի
Ֆրանսիական սահմանը երկաթուղի-
ներ կառուցանելու իր բարդ ծրագիրը,
մասնաւոր զբաւել Բէյթօրը:

ՀԵՐԱՌՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵՆՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
7 մարտի

Պէկին.—Չինական պաշտօնական շը-
րաններում, որոնք մանրամասնօրէն
ծանօթացրին մամուլի ներկայացուցիչ-

ներին Չինաստանի վերջին պատմա-
նի բոլորականութեան հետ, այն հա-
մոզմունք է տրուում, որ պատմա-
նը պէտք է միանգամայն գոնացնէ
Ռուսաստանին: Վարդ վայելու-
նը պաշտօնական ճաշ է տալու մի քանի
զեւպանների, ի թիւս որոց և ուսուց
դեպանին:

Մարթին.—Պէկինում պաշտօնակա-
րող ուսուց դեպան Կորատովից՝ նախ-
նութեան լուրը հերքվում է իր՝ դե-
պանի հետադիւր:

Մարթին.—Պետերբուրգում պաշտօ-
նակարող չինական դեպանը հեռա-
գրում է, որ Ռուսաստանի և Եսթրա-
նիայի միջև մանրամասն համաձայնու-
թիւն է կապվել Մանչուրիայում միա-
սին գործելու մասին: Եսթրալայի դը-
դէլու է Չինաստանին բաւարարութիւն
տալ Ռուսաստանի պահանջներին: Չի-
նաստանի ամեն կողմերից պետական
խնամակալը ստանում է ուղերձներ,
խղիւղներով մերժել ուսուցական ուղի-
նաւորը և յոյս դնել հանուր ժողո-
վրդի աշակցութեան վրա:

ԹԻՐԻԲԱ ԵՒ ՊԱՐԱԿԱՍԱՆ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
5 մարտի

Կ. Պոլիս.—Պալատը Գնում է զին-
ւորական բիւջէն: Օպօլիցիայի ան-
գամ (?) քննադատում է զօրքի վրա
ծախսվող անպէս գումարները, որոնք
կազմում են ամբողջ բիւջէի 40%-ը:
Չինորական մինիստրը ապացուցանում
է, թէ անհրաժեշտ է ուժեղ զօրք ու-
նենալ: Չեկոցանող պաշտպանում է
մինիստրին: Նախաձեռնել ընդունվում
է առաջին ընթերցումով:

Բաղդադի երկաթուղու ընկերութեան
հետ կապված համաձայնութիւնը պայ-
մանադրվում է էլիֆ-Բաղդադ գծի
կառուցմամբ: Բաղդադ-Բասրա եր-
կաթուղագծի իրականացման ընկերութիւ-
նը զիջում է նոր հիմնված թիւր-
քական ընկերութեանը այն պայ-
մանով, որ գերմանացիները հաւասա-
րակալ մասնակցեն Բայր ընկերու-
թեան մէջ ուղի երկրների դրամա-
տեղերի հետ: Բաղդադի ընկերութիւնը
իրականում ունի կառուցանել Օսմանիէ-
Պալադ գիծը Ալեքսանդրիայի ծոցում:
Վերջինս Հալէպի գծի հետ միացնե-
լու համար: Բաղդադի երկաթուղու
կառուցումը վճոված է աւարտել ինք
տարում:

Բաղդադում Նազիմ փաշայի ուրի-
շով փոխարինելու պատճառով տեղի
են ունեցել աննշան անկարգութիւն-
ներ: Անկարգութիւնները ճնշվել են
զինեղալ իւստիֆի ձեռքով:

Չինական կուսակցութիւնների պատ-
գամաւորների խորհրդակցութիւնը վրձ-
նեց իրմայիլ Բէմալին պալատում
հասցված վերադարձը յանձնել պա-
լատից ընտրված միջոցը դատարանին:
Սօփիայից հաղորդում են, որ մակե-
դոնացի զինւորականները Չերնօզեմլը
և Մակօլը յայտնել են, թէ բոլոր յե-
զափոխական կազմակերպութիւնները
միացել են, բայց Սանդանիկին, որին
չէին հրաւիրել խորհրդակցութեան:
«Թամբլը», ընկելով Բաղդադի եր-
կաթուղու մասին կայացված համա-
ձայնութիւնը, գտնում է, որ Բաղդադի
ընկերութեան զիջումը թիւրքական
ընկերութեան ինքնին ապացույց է իբրեւ
ակո գերմանական բարեացակամու-
թեան և գերմանական բարեակամութեան

կան գործարարներուն Զէնքեր փոխադրուած են Զերմագործային սահմանի վարչակոմէի և ինքնակառավարչական զօրակազմին կառավարութեան գիտութեան Այս իրողութիւնը ինքնին մեծ առիթ է ներկայանում սուր յարաբերութիւններ ստեղծվելու թիւրքիայի և իտալիայի միջև մի կողմից և թիւրքիայի և Զերմագործային միջև միւս կողմից:

Թէրան.— Մէլիքից ձեռք բերելով բացառիկ արտոնութիւններ առաջադէմ տարրերի և մամուլի դէմ կրել մղեւլու, կարելիէտը ստանում է շատ կըշտամբարներն և ժողովրդին ստիպում է համոզվել, որ Պարսկաստանում այլևս սահմանադրութիւն չը կայ: Նոր պետական խնամակերպ քաղաքականութիւնը երկրեստի է նոյնպէս Պարսկաստանի շարժանքի, ինչ ինքը պատմականապէս է և իբր անկուսակցական է, հա, շատերի հաւատացնելով, պարագայում է բեկակցիւն կարելիէտին և ինքն է միջոցներ ինկալուում օպուզիցիայի դէմ:

ՃԱՆՏԱՍՏ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

8 մարտի

Մարտին.— Պրոֆ. Չարքոստին և Բոգոլուսկին ծանօթացան մարտի 29-ին բացվելով միջազգային հակաժամանակաշարին կոնֆերանսի Նախապետարանական աշխատանքներին հետ Չարքոստինի առաջարկութեամբ կազմակերպվում է հակաժամանակաշարին ցուցանալու Մոսկուիում:

Միջակայ տեղեկութիւնները համաձայն, Մոսկուիում դեկտեմբ. 28-ից մեկուկէս 1,600, կուսակցները և շրջակայքում մօտ 10,000, ստորագրեցին Մանիֆեստը մօտ 40,000 մարդ Պրոֆ. Չարքոստին և Բոգոլուսկին մեկնում են Վլադիվոստոկ:

Մարտին.— Քաղաքային սանիտարական բժշկիկ Ֆալկը մեկնում է 4 բժշկիկների հետ Հեռաւոր Արեւելք հակաժամանակաշարին ձեռնարկութիւնները զինկապերու համար:

Կիլիկիան և իսթանբուլ

Մարտի 4 փետրվար

Բողոքականութիւնը կիլիկիայ մէջ հայերին լեզուից յետաժանցութեան դիմաւոր ապագայ եղած է, այն չափով, որ հայերը աշխատած են վերադարձնել այդ գաւառներու մէջ գործունէութեան դադարած մեր լեզուն Բողոքականութեան ղեկը, այս տեսակետով, Հայաստանի գաւառները այդ դէպ հայախոս իսկապա տարբեր եղած է կիլիկիայ մէջ, բոլորովին բացասական:

Այսօր կիլիկիայ, կեղծորդ ունենալով Այնթապ, կազմուած կայ բողոքական դպրոցը—հայերէ կազմուած սակայն—որ նոյնքան մոլորանալ դպրոցներից կը տանէ դէպի մայր եկեղեցին, որքան ինկած պալմերուն կան անոնց մէջ այնպիսի բարեբաղդաւար նուազելու վրայ որոնք և ոչ իսկ կը զիջեն հայ լեզուով խօսելու Բողոքականութեան բացառական ռուսացիները հայ բողոքականներէ որ... հայերին խօսել չգիտեն:

Մարտին մէջ ասոր հակառակ երևոյթ մը տեղի ունեցած է Վերջին դպրոցական շրջանին ակտիւ հայոց և բողոքականաց զբոլորական նախադրութեան արտաբանութեան միջոցով: Միջոցով Վերջին դպրոցական շրջանը ինչ զարմանալի բան և ժամանակներու ինչ ուղարկու փոփոխութիւն—վերջապահով միջոցով բողոքականներն են և բողոքականներն այլ հայեր, չունենալով ըսել որ համարաշարութեան կարգերը զէնքերն մէկն ալ Մարտին միտնաւ մը. Մարտինը կարծէ, այս օտար մը:

Ըսեմք այս առիթի թէ՛ բողոքական պահպանողականները կը կառավարուին միջոց Այնթապի յիշուլ վարիչ ուժերին, որոնց տիպաբանութեանցովն է, այսինքն Պրոֆ. Չարքոստինի Գրիգորիան, հայերուն և բողոքականաց յարաբերութիւններու լուսաբանութեան շնորհ և հաւատարմութեան շնորհով, «Աւետարանի» խմբագրողական մը. Հերբերթ Ալէքի հակառակորդը Աստուծո՛ր, այդ հայաժամ միտնաբանին դէմ ունեցած հակառակութեան արդիւնքը եղաւ, որ թիւրքապարտաւոր «Աւետարանի» խմբագրութիւնը՝ այս յունկաբէն սկսեալ յիշուլն առնուելով պատ. Գրիգորիանին յանձնուեցաւ «Ռաշտիստ» անունով հրատարակուելու, որ այդ հաստատութեան ձեռք բողոքականաց մէջ մեղ հետ համարաշարութեան ծագած հերձուածք աւելի ևս շեշտուել օրգանք պիտի ըլլայ դժբաղդաբար:

Բայց ուրիշ առիթն այս մասին մանրամասնութիւնը և ուսումնասիրութիւնն է:

Էմիլմանի և Կիլիկիայ կաթողիկոսութեանց յարաբերական խնդիրներով նոր գրելիքներն փաստաթուղթերով քննելու են և իսկ յետագային Ելիսիանի գահակալին մահուան տպագրութիւնը դեռ թարմ ան-

պատշաճ կը դարձնէ դպր. թիւ թէ Պրոֆ. Միլլալ ալ ասորը լոյս ախնայներ չկան այժմ: Դուրեմն—պատմականաց (?) խեղդատակութեան շնորհիւ ազգային իշխանութեան կազմակերպութեան հետեւում, հիմա որ «անոնցմէ» չեղողներուց գոյութիւն կտարուէ առնին է, ինչպէս կուգէ, որ ազգին գոյութեանը զբաղուելն այս կարգի յարաբերական խնդիրներով:

Անցած տարին, Կիլիկիայ շատ մը կողմեր և մասնաւորապէս լեւոնային մասերը, ահապա բերեց—արմուրք, խաղող և այլն—շատ լաւ և առատ ըլլալուն, քանի մը տարիներէ ի վեր սովին աչքը չը բացող գիւղացին քննելու մը հանգիստ շունչ քաշել սկսաւ:

Բայց դժբաղդաբար ձառնանքու անկախութեան հետեւում պատճառաւ այդ բերեցու տեղափոխումը և փաճառումը կարելի չլլալուն՝ զինքը անօրինակ կեցակոմ ինկած են, որով երկրաշարժը այս առաւելութեան շատ շատ մը տեսնելիք չունի:

Դժբաղդ վիճակ մը՝ աս գիւղացիին է թէ՛ չկայ՝ ներդիւն, թէ՛ կայ՝ նոյն վիճակը,...

Միւս

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՆԱՊԱՐԶՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

X

Բազու, 5 մարտի

Նախքան թիֆլիս վերադառնալու այցելեցի Բագու:

Նախքան մայրաքաղաքը ընդհանուր տարածութիւնը ժողովում էր բայց դարձեալ կիսաբեր եղած է այսօր:

Նախքան գնալ երկարատեւ ցածր լինելը քաղաքի է շատ դժուար և խորապիկ շատ ծրարները, բայց և այնպէս բոլորը աղբւրում են այն յոյսով, թէ նախքան գնալ շուտով պէտք է բարձրանալ:

Օրվայ խոսակցութեան առարկաներից մէկն է քաղաքային ընտրութիւններին մասնակցութիւնը:

Ընտրութիւնը բաժանել են մի քանի խմբերի, բայց որոշակի դեռ չեն կազմակերպվել:

Քաղաքային գործերի մէջ տեղի ունեցած մի շարք անպատեհութիւնները հանգել են բերել մի հիմնական պահանջ՝ ընտրելու արժանաւոր գործողներ, բարեխիղճ և ձեռնհաս ձայնակոչներին: Եւ այդ պահանջը ընդգծվում է խոսակցութիւններին մէջ: Բայց այդ հիմնական և էական պահանջի կողքին բուսումնային մի շարք ուղեւորներ, մասնաւոր նկատուիներ, խմբական հաշիւներ, որոնք և բարեբաղդում են ընտրութիւնների գործը:

Բագուի այս ձեռնարկ միջխմարական և լուսաւոր գործերից մէկն է ժողովրդական համալսարանի նպատակաշարմար կազմակերպութիւնը:

Ընտրութիւն մի քանի ինտելիգենտ երիտաւարներին անձնութեան և եւսակցութեան գործունէութեան միջոցով է հրաւիրել ձեռնհաս դասախոսներին, գտնել լսարաններ և գրաւել հասարակ ժողովրդի խոսքերից ունեցողներին մի մեծ բազմութիւն:

Ժողովրդական դասախոսութիւններին աշխուրդիւնը ոգևորել է նրանց կազմակերպողներին, և այժմ սկսում են մտնելու համալսարանի գործին նոր կուլտուրային ոյժեր: Մենք մանրամասնութիւններին մէջ չենք մտնում, յոյս ունենալով որ գործին մօտ ծանօթներինց մէկը կը տայ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ «Մշակի» ընթերցողներին:

Բագուի ամենակարգիւ շնորհակալներինց մէկն է նրա նախապաշար մեծ թափանքը:

Դա արդարև ուղարկութեան արժանի մի նորութիւն է:

Թատրոնը շինվել է ութ ամսում և այժմ նա բաց է ներկայացումներին համար: Նա դեռուում է միջին 2000 անձ և կարողանում է տալ մուտք մինչև 2000—2500 րու:

Նա համախառնաբար թանկ չէ նստել, մօտ 200,000 րուով:

Թատրոնը շինվել է Մայիսի անկումը ձառնադրութեան է Բագուի:

Նա շինված է կոնստանտինով գտնվում է կոնստանտինով քաղաքում: Նա բարձր չէ, ունի միայն երկու յարկ: Թատրոնի ամեն մի ծաղիկը երևում է ծովը:

Մեր այցելած երկրպան ներկայացվում էր Չարկովիկի «Եւսակց» Օնեգին» օպերան: Մենք փորձեցինք լսել երգեցողութիւնը գանապան տեղերից: Նա լավում է բաւարար կերպով:

Թատրոնը լաւ լուսավորված է:

Առանձին ձեռք ֆոյեյսեր չը կան: Նստարանները հասարակ են: Ծնված է միայն այն, ինչ որ անհրաժեշտութիւն է հանդիսացել: Ծերութեան պահանջը դեր չէ կատարել:

Թատրոնը լաւաւ պահպանութիւնը նրա բնիկ գործողներին է թնկել պէտք է ընդարձակել այլապէս նա անբաւարար կը լինի օպերաներին համար:

Կայ և մի ժամանակաւոր մեծ պալատութիւն, դա զիջողացիներին աղքատութիւնն է, բայց անշուշտ առաւելագոյն կը պատրաստվեն դեկորացիաներ ամեն տեսակ պահանջներին բաւարարութիւն տալու համար:

Անշուշտ Մայիսի անկումը ձառնադրութեան է Բագուի:

Ներքին, զեղբարեւոտական ծոխ դրուագներով, բայց նա բաւարարութիւն է տալիս միջին պահանջին և ապա է այն ծանր ծախքերից, որոնք սկսվել են կանում են մեծ գումարներ և դարձում թատրոնի շինութեան մի անարդիւնաւէտ ձեռնարկութիւն:

Մի քանի խօսք ներկայացման մասին: Խաղում էին մեծ մասամբ թիֆլիսի հասարակութեանը ծանօթ անձեր՝ երկուսն էր Արչ. Կալինին, Տիգրանի, երգչուհի Դուրապան, Եւսակցի Բոգոլուսկին, կատարում էր Միլլալ: Եւսակցի Բոգոլուսկին, կատարում էր Միլլալ: Եւսակցի Բոգոլուսկին, կատարում էր Միլլալ:

Նրա ասելով, պարական պարամետրը և կատարական շրջանը ներկայումս բաւարար վիճակի մէջ են: Պարսից կառավարութիւնը վերաբերվում է հայերին համակրութիւնով և աշխատում է առաջն առնել անախորժ թիւրքականութիւններին Պարսկաստանում կայ միջոցով հայ պատգամաւոր: Երկրորդ պատգամաւորը ինքընք չէ ասուցել մինչև այժմ դրական լուծում: Պարսկաստանի անախորժը մեծ յարգանքով են վերաբերվում դէպի հայ պատգամաւոր:

Միջազգային ասիայի, Յովհաննէս-Մանուկը կը նշանակվի գետնան Ներքինի մայրաքաղաքներից մէկում, իսկ իրենց կերպը կը ստանալ մայրաքաղաքի դրբերի պարագայութեան: Երկրին հակադրութեան ասի կը լինեն մոտաւորապէս երեք հարզ հողի հետեւ և հեծաւ:

Յովհաննէսը Պարսկաստանում ձմեռը միշտ թուլանում են և այժմ նրանք չեն անհաշտացնում մաքրել Գոցէ գաւառին է հանգստութիւն լինի, որով հետեւ կամաց-կամաց խաղաղվում են մաքրել:

Պարսկաստանում եւրոպական պետութիւնները մեջ մի միջոցով վերադառնալու շրջանը նրա դրաւելու համար: Այդ հանգամանքը առիթ է լինում գանապան մեկնութիւններին և արամադրութիւններին:

Ա. Գալանթար

ՏՊԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆ

I

Վաղուց է, ընթերցող, մենք չէինք հանգիստ ընդունել: Եւսակցի Գոցէ գո. մոտաւորապէս էլ լինեալ այն հայ կնոջը, որը հետեւ հիւսիսից ուղարկանք էր քո ուղարկանք: Եւսակցի Գոցէ գո. մոտաւորապէս էլ լինեալ այն հայ կնոջը, որը հետեւ հիւսիսից ուղարկանք էր քո ուղարկանք:

Միջոցով միայն են հակադրութիւնը առաջին խոր վերջին, որ բաժանում է մեղ այդ քաղաքակրթի երկրի:

Այդ էր իմ առաջին տպագրութիւնը առաջին տեսանք գիւղից, այնուհետ, Հիւսիս-Արեւմտեան Ներքինում:

Ասելի ուշ՝ եւ մօտիկից ծանօթացալ Անդրիայի, Ֆրանսիայի, Եւսակցի գիւղականութեան կենցաղին հետեւում, նրանց ստեղծելու, այդպիսի և ուղարկանքը հետեւում են լինում:

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

Այդ երկրներին միջին կարողութեան գիւղականութիւնը, որին ընտանիքը բաղկացած է 5—6 հոգուց, ունի 3—4 անհատից մի երկար կանի տնակ: Բնակարանների բաւականին տարածված տիպը հետեւին է վերին յարկում 2 ննջարան մէկը հասակաւորներին, միջին երկրներին համար: Ներքինում մի տարբեր (հիւսիսեանական) և մի խոստանոց-անգանատնայ, ուր և կերակուր են պատրաստում, և ճաշում: Ամեն մի անհատիւն իր համապատասխան, համաժամ կանադորանքը, ստեղծում ու սեղանատան սեղանների վրա ծաղիկներից, մաքրութեան (Պէտր և նիւտը) միայն, որ վերջինիս աղղութիւններին մէջ ֆրանսիացի պահաւ մաքրութեան են):

մանրան, Եւսակցի Բոգոլուսկին լուսաւոր: Արաւոյից համախառնում են նրանց և առկալից հարկուրդ օրերը—հայ գիւղեր: Միտու լցվում է դանդաղութեամբ:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Մենք գնում էինք Պետերբուրգից Լոնդոն ծովով: Բալտիկան ծովը կտրեցինք հասանք Ֆրանսիայի Եւսակցից—Հոլանդիան հասանք: Միտու լցվում է դանդաղութեամբ: Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ սուսկին տպագրութիւնը Արեւմտեան Ներքինում առաջին տեսանք գիւղից:

Յիշում եմ ս

տակ ապրել տգէտ, առօրեայ կեանքին ան-
ժամօթ, հոգեւոր կործնից անգամ անմխի-
թաբ, որովհետեւ իրանց զօրութեամբ զանա-
նայի շարունակ բացակայութեան շնորհիւ
ստիպւած հրաւիրուած են ամեն անգամ
հարեան գիւղի քահանային»...

Գաւառիս առաջին մասը բաղկացած է
20 գիւղից և մի քաղաքից, որ ապրում է
գործակալ հայր Ապրիսեան: Գաւառում
կան երեք տեղ Բարեգ. Ընկ. տեղական ճիւղ-
եր. ա) Մէկը Դիւրեան իր շրջանի 3 գիւղեր,
Պողոսեւիկ, Զարեհ և Գաւառ: Վեր-
ջին երկու գիւղերը ուսումնարան չունեն
բ) Գաւառաւորայի ճիւղը իր շրջանի հետեւեղ
գիւղերով, Վերին-Աղաւթի՝ ունի ուսումնա-
րան, 250 տուն. Թալա, 80 տուն, ունի ու-
սումնարան ճիւղի շանքերով բացած. Սալ-
թառակ, 100 տուն, ունի ուսումնարան նոյն-
պէս. Բերեան, մօտ 90 տուն, չունի ուսում-
նարան. Ռաւաղու, Սաւառաձոր, Ներքին-
Աղաւթ, 30, 20 և 35 տուն, չունեն ուսում-
նարան. Ուղունթալ՝ 300 տ., ունի ուսում-
նարան. Լալի գիւղ, 40 տուն, չունի ու-
սումնարան. Այալուր, 350 տ., ունի ուսում-
նարան. Սոյ գիւղ, 100 տ., ունի նոյնպէս
բացվեց ուսումնարան, ուր յաճախում են
Մեկիւր և Պիլիք մօտակալ գիւղերի մա-
սուկները. Կունէն, մօտ 50 տ., չունի ու-
սումնարան. և գ) Ղազարի ճիւղը Գաւառ-
աւորայի ճիւղի միջոցով նպաստում են յի-
շուղ պարոնները. Որոշված է ընդի նորից
ոչ միայն գաւառիս գիւղերը, այլ և Շաւ-
շաւի գիւղերը, ուր տեղաբնիկներ ծառա-
ցած է և աւելի վառ, քան Գաւառիսը:
Մտադր քն. Էդիկեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներքին մարտի 9-ին, պարսկական
Նովրուզ բայրամի առիթը Թիֆլիսի
պարսկական հիւպատոսի մօտ գրեմ է ըն-
դունութիւն: Պարսկական կայսրի գլը-
խաւոր ներկայացուցիչները այցելեցին հիւ-
պատոսին և շնորհակալութիւն ասելու ժամը
1-ից յետոյ շնորհաւորութիւններ մատու-
ցին օտարազգի ներկայացուցիչներ, պետա-
կան անձեր, մասնաւոր անհատներ: Շնոր-
հաւորութիւն եղաւ և «Մշակի» խմբագրու-
թեան կողմից:

Թիֆլիսի կանանց մասնաւոր բարձր
գաղութացիներն նիւթապէս օգնելու պատ-
րաստակութիւն են յայտնի Բազուի
քաղ. ինքնավարութիւնը և Ալեքսանդրո-
պոլի քաղաքային դռանը:

Կայսերական բժշկական ակադէմիայի
պրիվատ-օգնական Բօգդանովը համաձայնել
է ստանձնել Թիֆլիսի կանանց բարձր դա-
ւանքներում ֆիզիօթիքային ամբիօնը:

«Գիւղատնտես» խմբագրութիւնը,
ցանկանալով անխիշակ օգնութիւն հասց-
նել անձնապէս իրան դիմողներին՝ գիւղա-
տնտեսական գիտական ճիւղերից խորհուրդ-
ներ, ցուցմունքներ տալու գործում, մար-
տի 1-ից կազմակերպել է խորհրդատու բիւ-
րօ և մասնագէտներին հերթափոխութիւն-
ով ամեն մասնագէտ իր հերթագահութեան
օրում, որով ժամերն (11-2-ը) խմբա-
գրատան քրտնակալութեան դիմողներին տալիս
է ցանկացված ցուցմունքները:

Ամսիս 8-ին Ռաւաղիս օրիորդաց
պարտէզ այցելեց լինիս առաջնորդական
հիւրանոցը Ներքին երկրագործ և ներկայ
եղաւ կրօնի ու հայոց ինքուր գահերին:

Թանգուհիս պարտէզի ծխական հոգա-
բարձութիւնը դիմում է արել սինօթիկ
վերաբարձնելու համար պարտագրութեան
այն դրամական մնացորդ գումարը, որ կա-
պալարութիւնը յանձնել է հոգեւոր իշխա-
նութեանը: Դպրոցները վերադարձան ժամա-
նակի Այծի պատական գանձատանը սինօթը
պահանջի ունի առած 11,000 ռուբլի, որ
գոյացել է դպրոցների եկամուտների մնա-
ցորդներից այն ժամանակից երբ դպրոցները
կառավարութեան ձեռքում էին:

Ռուսաց դրամայի արտիստներ Դա-
ւիդ Էյզերովի և Նրա կնոջ Բօգա Տիգլիսի
կողիտեսն բարձր իշխանութիւնը թոյլ է
տուել հրէական դասանանքից անցնել
հայ-ուսաւորչական կրօնին:

Մարտի 18-ին նշանակված է ընու-
թիւնը սերտորեն ընկերութեան անդամ-
ների նիստը, ուր կը լինեն երկու դասա-
խօսութիւններ:

Մարտի 27-ին տեղի կունենայ Թիֆ-
լիսի փոխաշարժ վարկի ընկերութեան ան-
դամների ընդհանուր ժողովը:

Մարտի 13-ին, առ. ժամը 11-ին, Ժո-
ղովրդական Տանը Բօգովը դասախօսու-
թիւն կը կարգադրուէր ժողովրդական բա-
նաստանովի մասին:

Թիֆլիսում հաստատվեց մի նոր ըն-
կերութիւն, որ կրում է «Թիֆլիս» քաղաքի
միջակարգ կրթական հաստատութիւնների
քննադատութեան և միջնամտական դասա-
տանների խմբակ» անունը: Ընկերութեան
կանոնադրութեան նախագիծը ներկայացված
է նախագահութեան քննադատութիւն:

Գործից գիւղատնտես Միլաքեան
դիմել է Հայ Գիւղ. և Տնայ. Ընկ. վարչու-
թեանը առաջարկելով տեղերը ընկերու-
թեան հսկողութեան տակ մեղուների
փոխաւոր դէմ կռուելու գործը կազմակեր-
պել Նոյնպիսի դիմում արել է Գանձակի

շրջանից մեղուարդժ Ս. Մանասեան: Վար-
չութիւնը որոշել է յարգել երկու դիմում-
ներն էլ, ստեղծելով այդ շրջաններում
փոխաւոր դէմ կռուելու գործը:

ԳԻՏՈՒԹ., ԳԻՒԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Եկամտերից, 3 մարտի
Գաւառաւորայի սեղօնը ուսաց դրամատի-
կական խմբի, ղեկավարութեամբ Մ. Ն.
Մարտովի և Ա. Ս. Սալիսի ձմեռային
թատրոնում «Գործնիքով» և «Բողոքնիքով»,
սկսեց իր ներկայացումները երկուշաբթի,
փետրվարի 28-ին: Խմբի խմբի մէջ կան լաւ ոյժեր,
ինչպէս օրինակ տ. տ. Չարսակցայ, Վէյ-
ման, պ. պ. Սուրբօցեկ, Անդրեւի և ուրիշ-
ները:

Ներկայացումները խումբ բաղաժեմեան
ներկայութեամբ անցնում են շատ աշուր:

Այստեղ լուր է պատում, որ պ. պ. Արե-
լեան և Արմէնեան իրանց խմբով գալու են
մի 2 ներկայացում տալու. դա միանգամայն
ուրախել է, որովհետեւ նկատելիօրէն
5-6 տարի է, ինչ որ զրկված է մի կանո-
նաւոր հայկական ներկայացումից:

Տարբիդ

ՂԱՂԱՆ-ԱՐՎԱՐ, 5 մարտի

Փետրվարի 27-ին, կիրակի օրը, այսու-
րէ կուրի դահլիճում տեղի ունեցան հայ-
կական երեկոյի, մասնակցութեամբ ծխ.
պարտէզների ուսուցիչ և տեղիս սերտորեն:
Հանդէսը բաղկացած էր երկու մասից: Ա-
ռաջին մասում սերտորեն խաղացին «Ա-
ղաւ և Եւա» 2 գործ. կամեղիս: Սաղը
միանգամայն աշուղ անցաւ երկրորդ մա-
սում կայացաւ համերգ, ղեկավարութեամբ
ուսանող Գ. Ճուրեղեանի: Ուսանող երեք
պաշտպան և Ժողովրդական գանազան երեքը,
մէջ-միջ-մէջ աշակերտները արտասանում
էին ոտանաւորներ: Թէ երեքը և թէ ստա-
նաւորները հանդիսականները վրա թողնելին
գիւղիցիկ տպաւորութիւն: Սերտորեն
և երկշնորը արժանացան բուն ծափահա-
րութիւններին:

Հանդէսի ներկայ էին և մեր թուրք հա-
րկաններն ու մի քանի ուսանող:

Վերջում տեղի ունեցան ասիական պա-
րբ: Կար նաև ռուսներ:

Չուտ արդիւնք մնաց յօդուր պարտի 80
լուրի:

Միտար-Միտար

ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայոց Դրամատիկական Ընկերու-
թեան դերասանական խումբը 1910/11 թ. թ.
խաղալը շատ ընթացքում տալի է ըն-
դամներ 39 ներկայացում. Արտասա-
կան թատրոնում 18 ներկայացում, Ժողո-
վարում 13, Արքունական թատրոնում
5, Ջուրաղայեան Ժողովրդական Տանը 2,
Վրաց աղնուականութեան թատրոնում 1:

Ջուրաղայեան Ժողովրդական Տան թա-
տրոնում գործող հայկական սեկցիան արդէն
կազմել է իր կանոնադրութիւնը, իրեն
թատերաւորները և դրամատիկական ան-
կան կազմակերպութեան (ԿՐՅՈՅԵՆ), որն
և առաջարկելու է շուտով նախագահ-
արի հաստատութեան համար:

Թիֆլիսի նախագահութիւն թոյլտու-
թեանը, յօդուր Պարսկական Բարեկրօն-
կան Ընկերութեան, Վրաց աղնուականու-
թեան թատրոնում, մարտի 10-ին, կը ներ-
կայացվի «Շալի Լարա» 4 գործ. կամեղիս
հեղ. Ախաւորով:

Այսօր Արքունական թատրոնում նշա-
նակված է Բօրնիլովի խմբի պրեմիէր
դերասան Շուրշեւիչի բեմադրութիւն: Կը խա-
ղացվի «Տրիբլ» դրաման:

Այսօր Ժողովրդական Տանը հայ թա-
տերաւորներ խումբը կը ներկայացնէ
«Պանդու» կամեղիս:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐԿԱՏԱՆԻՑ

Թաւրից, 26 փետրվարի

Պարսկաստանը նմանվում է մի անբու-
ժելի խոցոտ մարմնի, որի խոցերից մինը
գիտ ապաքինութիւն չը գտած՝ ուրիշ տե-
ղերէ վրա են պալարներ դուրս գալիս:
Ապտամբութիւնը անկարգութիւններն ու
անխիշակութիւնը օրէ-ցօր գլուխ են բարձ-
րացնում, իսկ կնիքութեան կառավարու-
թիւնը անգործ է ընտելի գաղութ ապտամբ-
ներին և հանգիստը երկրի մի ծայրից
մինը բռնած հրգինը:

Թաւրիցից դէպք Ջուրաղ գնացող հա-
նապարհի վրա է գտնվում Մարանդը, որի
սանձանում կայ մի գաւառիկ՝ Նկամա-
անունով: Այս գիւղաբնիկները քաղա-
քականութիւնը անցած տարվա դէպքերի
ժամանակ զինված էր և գործում էր սա-
մանադրական կառավարութեան հաշիւը:
Սրանք սանապարհ կտրիւ և պատերազմի
մարդիկ են: Նկամաան գիւղից երկու-երե-
քին աշուղից է գիւղից հողաբաժինները գնել
և գիւղացուս սեփական դարձնել: Հակա-
ռակ Պարսկաստանում քնդհանրացած պե-
րաւական և խաղաղական ձեռքեր, ներ-
շննիստ իրաւունք ունեն գիւղի վարկա-
նորներն ու այլ կարողանները առեւտրի են-
թարկել որպէս անհատական սեփականու-

թիւն: Մի ձև, որ տարաբաղաւոր մասնե-
րով կարելի է համարել, այնչափ քիչ է
այսպիսիների թիւը երկրում: Օգտվելով
ժամանակի խառնաշփոթ կացութիւնից և
այն հանգամանքից, որ նոր ձևի հրացան-
ներով զինված են, մերժել են տալ կառա-
վարութեանը պատկանող տուրքը, և ամեն
նպագմ որ պարտենաներ են գնացել հա-
կերը հաւաքելու համար, փառաւոր թակ են
կերել ու փոխել: Գլխավորապէս 2-3 գիւ-
ղի գիւղացիներն են, որոնք դիմադրում են
կառավարութեան ու մերժում սովորական
տուրքերը տալ իշխանութեան: Գնեւթա-
նահանգապետը երբեք Մանդ Սիւ շահի
կառավար կուսակից և այժմ Արքունական
սանձանադրական Ջարալային (յայտնի Սամի
խանի մեծ հղաւթն է) 200 պարսկական ի-
զանկներով ուղարկեց Նկամաան վրա՝ ապա-
տաններին ի կարգ հրաւիրելու համար:
Ապտամբները պատրաստ են դիմադրու-
թէ ինչ կափով օգտակար կը լինի Ջար-
ալայի, կը յայտնեն «Մշակին» ժողով ա-
պագայում:

Ռուսաց զօրքը Պարսկաստանից դուրս
գալու հարցը հասարակութեան մէջ օրվայ
ամենախոսուած հարցն է: Ասում են, թէ
գիւղերով զօրքերը մնա առ մաս գնում են:
պաշտօնակալները իրանց կարասիները ա-
նձուրդ են հանել, կանանցը ուղարկել են
և այլն De facto ուսմանը իրանց տեղերը
կան ու կը մնան դեռ տա ինչպէս նրա-
նունն է: Թէ ինչ կը լինի մեր քիչի տակ
Ապտամբականի վիճակը, եթէ ուսաց աղ-
ղեցութիւնը մի քանի պահակար Այս մասին
պարսիկ լուրը շրջանների կարծիքը բոլոր-
վին տարբեր է թիֆլիս մտածողների կարծի-
քից, այն է՝ որ նրանց բացակայութեան
նր առաջ կը բերէ ամենուրեք կառարկալ
անխիշակութիւն, քանի դեռ կառավարու-
թիւնը իր լինի գիւղի վրա չէ կանգնած:
Թէ ինչ ապագով երաշխաւորութիւն են
տալիս պարսիկները կամ ինչ վստահու-
թեամբ դաշնակից պետութիւնները թոյլ են
տալու երկրից թողնել իր բաղին, այդ
է հարկէ պէտք է պարզել իր ժամանակին:

Նապարհ-Միւրքը շահի խնամակար, լուս
ու մեծի հասել է թիֆլիս: Ամեն ընդունա-
կութիւնը ու գիտակից ձեռնդրեցութիւնից
զուրկ ապագանակութիւնը յոյսը դրել է
ինամակալի վրա: Թիֆլիսի կարգիտի
փողովուրդը իսկ հասել է մեղ արդէն, բայց
խոսքին չեն տակաւին անձնաւորութիւննե-
րը. խնամակար առաջարկել է մէջիսին ու-
նենալ իրանց պարսկականական կուսակցու-
թիւնները, որպէսզի հասկանալի դառնան
ներկայացուցչական մէջիսի յոյսը և իրե-
րի երկայնքները Մէջիսում որոշվել է 48
ներկայացումներ՝ չախաւոր ազատականներ,
22 գիւղացիներ, 1 գաղնակցական և մի
քանի անկուսակցականներ:

Բաւական ժամանակ կայ, որ Թաւրիզում
փախած իր արքայալուծում մի ուսումնա-
կան Ժողով (նէշը մէյարիֆ) ընտրելով՝ դառն-
ված պարսիկ իտիլիգաններէ, որին
յանձնակցու են կը թուական դրածը Այս օ-
րին՝ այդ Ժողովը ընտրութիւնը տեղի ու-
նեցաւ: Ուսումնական Ժողովը միմիակա-
ր ձեռնարկներ է մշակում՝ ունենալ գի-
ւերթիկի ուսումնարան, բայց ամէն գրգռ-
ւանքներ, չափահասներին համար ձեռի դասա-
ւանդութիւն՝ և առաջարկել վարկ Ապր-
պատականի կրթական և կուլտուրական
հաստատութիւնները: Գիւղիցիկ միտք և
համակրելի խորհուրդը. բայց թէ ինչ աղ-
ղիւնքները են ձեռք բերելու նիւթականը
իրանց ծրագրից: Գործունեութեան հա-
մար, դեռ որոշ չէ:

Իկաւայի՝ Եւրօպայի մայրաքաղաքներում
կառարած պոյտանիցը չափազանց վրդո-
վել են պարսից հասարակութիւնը ընդհա-
րապէս և մասով՝ մասնաւորապէս Նա-
խալը շահի Պարիզ, Ռեյլին գնալը կապում
են մասնով՝ ներքաւտութիւնն ու ինտրի-
ների հոտ և միեւնոյն ժամանակ խիստ լե-
զուով պահանջում, որ նրա համար յառ-
կացված առձեռն չը վճարվի, այնուհետեւ և
այդ ճանապարհով արքայալուծի պարսիկ
Ժողովի բուն ատելութիւնը հանդէպ
գաւառան շահի:

ՕՐԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վարչական հայաժողովի ղեկավարը
գում պաշտօնակարող չլինելու դեմ
պանը թողնում է իր պաշտօնը:

Նապոլիական մամուլը ձեռնպահ
է մնում դատարանի նիւթերը անկուց
ուսու չլինելու միջոցառում մատնի
Միայն մի լրագիր նկատում է, որ
Ռուսաստանը իրաւացի է և որ Ձի-
նաստանը պէտք է փոխալ բաւարա-
րութիւն տալու պահանջներին:

Ինչպէս յայտնի է, Խոտլայում,
Վրացի քաղաքում, սկսվեց կամօր-
բայի հակապարսկական գործի քննութիւնը,
որ նկատվեց փոխադրելու այնտեղ
Այդ անասացի գործի արտիֆիկ դա-
մարան կանչված վիաների թիւն է 48:
Վերջինները աշխատում են խուսա-
փել դատարանից, երկու կրթով Կա-
մօրբայի անգամներին ահել վրէժխնդ-
րութիւնից:

Թիւրք գիւղերական շրջաննե-

րում մեծ գոգոնութիւն է սկսվել ճեմ-
քի փաշայի դէմ:

Անգլիայի առաջարկութիւնը՝ դու-
մարել միջազգային կոնֆերանս Բաղ-
դադի երկրորդութեան հարցի համար՝
մերժվեց:

Պետական Դումայի անդամ Ջիւէի-
ձէի ընտրութեան գործի դրական լուծ-
մանը Դումայի մասնագիտովի մէջ
կողմնակից եղան 17 հոգի, իսկ բեկե-
լու օգտին ձայն տուին միայն 4 հոգի:

Միացեալ Նահանգների կառա-
վարութիւնը Մեքսիկային ուղարկա-
տու գրեց՝ երեք ամսվայ ընթացքում
ճնշել յեղափոխութիւնը և ապահովել
անվտանգութիւնը օտարազգի դրամա-
տէրներին, այլապէս զօրքերը կանցնեն
սահմանը և կարգ ու կանոն կը մտցնեն:

Դործադուլային շարժմանը Պոր-
տուգալիայում մասնակցում են մօտ
20,000 ընտանոթներ: Լիւիսարուները ե-
ղան ընտանոթների և զօրքերի միջև:

Պետերբուրգում հաստատուում է
Ֆրանսիական ինստիտուտ:

Ձմեռական իշխանութիւնները ա-
ռաջարկեցին պրօֆ. Ջարօյանիին հա-
լապահել միջազգային ժամանակաշրջան
կոնֆերանցիային:

Տօկիօյից հեռագրում են, որ
պարսկական մի օրէնք ընդունեց, ո-
րով 21 տարեկանին չը հասածները պար-
տաւորապէս իրաւունք չունեն աղի-
օնը գործածել:

Լիւիսարուի Ռուսաստանում ներկա-
յում լոյս են տեսնում 1817 պարբե-
րական հրատարակութիւնները: Ըստ քա-
նակի առաջին տեղը գրաւում է Պե-
տերբուրգը, ուր հրատարակվում են 472
թիւի, յետոյ Մոսկովի 204, Վարշաւայի՝
167, Ռիգայի՝ 59, Կիւլմի՝ 56, Օդեսայի՝
48, Թիֆլիսի՝ 41, Վիլնայի՝ 34, Ռեյլի՝
23, Կապանի՝ 22, 10-18 հրատարա-
կութիւններ լոյս են տեսնում Իերիկ,
Լօձ, Բաղու, Աստարան, Նովոօրոյ,
Օրէնբուրգ, Եկատէրինօպոլս, Սարա-
տով, Բոստով Դ.Վ., Սամարա, Տոմսկ,
Վարդիօստով և Միտավա քաղաքնե-
րում և այլն:

1347 հրատարակութիւններ լոյս են
տեսնում Ռուսներ, լեհերն լոյս են
տեսնում 197 հրատարակութիւններ,
գերմաներէն 68, լատիներէն 41, հաս-
տերէն 35, հրէերէն 23, և խօսակ-
ցական՝ 24 և հայերէն 23:
«Hespero. Bda.» և «St. Petersburg
Zeitung»-ը գոյութիւն ունեն 185
տարի շարունակ և ներկայումս հա-
մարում են ամենաշին օրգանները
մամուլի աշխարհում:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ, ԳՈՐԾ.

8 մարտի

ՊԵՏԻՐԲՈՐԳ Կ. Ներքին գործերի միջնա-
րութիւնը թողաւ իր ջրաղացների հրէայ
տներին և կառավարութեանը, ջրաղացա-
տէրին համագումարի առիթով, աղբի
Պ